

บทที่ 8 การฝึกทักษะการสอน

การฝึกทักษะการสอน

การฝึกทักษะการสอน เป็นการฝึกฝนความชำนาญในการใช้เทคนิคการสอนแต่ละอย่างเพื่อให้ผู้ฝึกได้เกิดความเข้าใจ ความมั่นใจ และความคล่องแคล่วในการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนต้องใช้ความสามารถและทักษะหลายประการ จึงจะสามารถทำให้การเรียนการสอนครั้งนั้นบรรลุผลสำเร็จตามต้องการ ผู้เรียนมีความสนใจไม่เบื่อหน่าย มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนและผู้สอน ซึ่งทักษะต่าง ๆ ต้องมีการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญก่อนที่จะได้นำไปใช้สอนจริงในชั้นเรียน เหมาะสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ หรือผู้ที่ เป็นครูแล้วแต่ยังขาดความชำนาญในการสอนบางด้าน ก็สามารถฝึกทักษะการสอนได้ วิธีการสอนมีมากมายหลายอย่างและแต่ละอย่างมีความสำคัญทั้งสิ้น ผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับ เนื้อหาสาระ วัย สภาพแวดล้อมและความชำนาญของครูผู้สอนแต่ละคน

การฝึกทักษะการสอน เป็นการสอนในลักษณะที่ย่นย่อทั้งเวลา ขนาดของชั้น บทเรียน งานและทักษะ โดยเน้นทักษะการสอนพื้นฐาน (Basic Teaching Skill) เพื่อให้ผู้ฝึกการสอนเกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว และแม่นยำทักษะการสอน ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 10-20 นาที นักเรียนที่ใช้เป็นเพื่อนนักศึกษาที่เรียนร่วมกระบวนการวิชาเดียวกันทุกคนแต่ปรับสภาพเป็น นักเรียนในชั้นที่ต้องการ ขณะที่นักศึกษาฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียนเพื่อน ๆ จะสังเกตการฝึก ทักษะการสอนไปด้วย และหลังจากแต่ละคนฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียนเสร็จแล้ว จะร่วมกัน วิจารณ์การฝึกทักษะการสอนเพื่อช่วยให้ผู้สอนได้รู้จักตนเอง รู้จักปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น และ เห็นแนวทางในการดำเนินการสอนได้อย่างแจ่มแจ้งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการฝึกทักษะการสอน

1. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถทำในสิ่งต่อไปนี้
 - 1.1 วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเขียนแผนการเรียนรู้
 - 1.2 เลือกวิธีการสอน เทคนิค และทักษะการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา เวลา และผู้เรียน

1.3 รู้จักสัมพันธ์วิธีการสอน เทคนิค และทักษะการสอนต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนได้อย่างกลมกลืนและมีประสิทธิภาพ

1.4 เลือกใช้สื่อและทำสื่อการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระที่จะสอน

1.5 ฝึกแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่พบในการฝึกทักษะการสอน

2. นักศึกษาได้ทราบความสามารถ ข้อดี และข้อบกพร่องในการฝึกทักษะการสอนของตน และแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

3. ให้นักศึกษามีความกล้าในการแสดงออก สามารถใช้ท่าทางประกอบการสอนได้เหมาะสม ใช้คำพูดที่เหมาะสมและออกเสียงถูกต้อง

4. ฝึกให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีใจกว้างยอมรับคำวิจารณ์และความคิดเห็นของผู้อื่น

ขั้นตอนการฝึกทักษะการสอน

ในการฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียน ผู้ฝึกทักษะควรเตรียมตัวดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์การฝึกทักษะการสอนและเอกสารประกอบการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการฝึกให้มีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

2. ศึกษาตัวอย่าง ซึ่งอาจจะเป็นการสาธิตการสอน หรือคู่มือทัศน์ และวิเคราะห์คุณลักษณะทักษะต่าง ๆ ให้เห็นแนวทางและจุดสำคัญของแต่ละทักษะ แล้วอภิปรายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

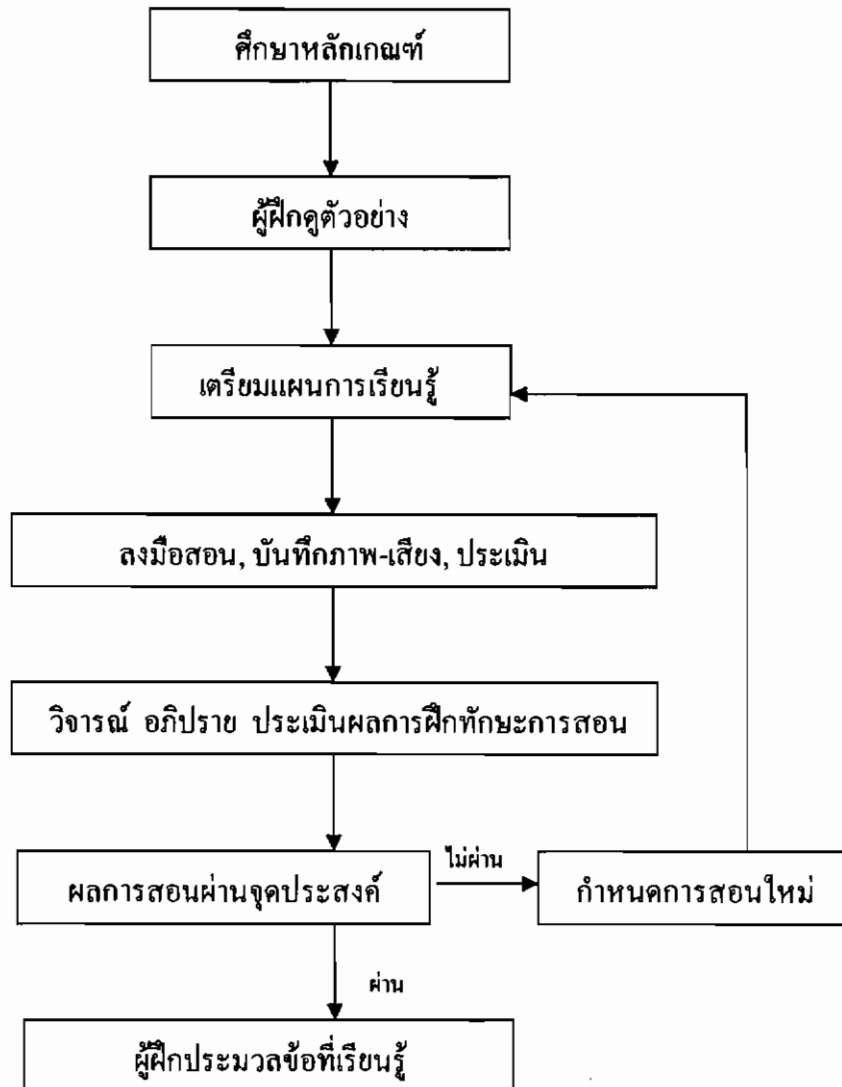
3. เตรียมทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (แผนการสอนแบบจุลภาค) โดยเลือกบทเรียนที่จะทดลองสอนให้เหมาะสม และเตรียมสื่อการเรียนรู้ให้พร้อม

4. ลงมือสอนตามแผนการเรียนรู้ตามเวลาที่กำหนด ขณะที่ผู้ฝึกกำลังฝึกทักษะการสอน อาจจะมีการบันทึกภาพและเสียง เพื่อให้ผู้ฝึกได้มีโอกาสเห็นตัวเองหรือฟังเสียงในการปฏิบัติการฝึกทักษะ หรือใช้แบบประเมินผลประเมินการสอน

5. หลังจากฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียนเสร็จทีละคนแล้ว ผู้ฝึก ผู้สังเกตการสอน และอาจารย์ หรือผู้นิเทศก์ ควรได้ร่วมกันอภิปรายผลการฝึกโดยอาศัยแบบประเมิน การดูภาพและฟังเสียงเป็นแนวทางการอภิปราย เพื่อให้ผู้ฝึกได้ทราบจุดดีและจุดบกพร่องของตน ให้แก้ไขทันทีหลังการสอน และอาจารย์ให้คำแนะนำเพิ่มเติม

6. จากผลการอภิปราย ถ้าผู้ฝึกยังมีจุดที่ควรปรับปรุง แก้ไข และต้องการปรับปรุงวิธีการสอนของตนก็ให้ปรับปรุงใหม่และทดลองสอนซ้ำและประเมินผลอีกครั้งหนึ่ง

แผนภูมิการฝึกทักษะการสอน

ทักษะที่ใช้ในการฝึกทักษะการสอน

ทักษะต่างๆ ที่ผู้สอนจะนำไปใช้ในการสอนโดยเฉพาะกับผู้เรียนระดับประถมศึกษาศึกษามีมากมาย ทักษะที่สำคัญ ๆ สำหรับผู้ฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียนควรฝึกเพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว และสามารถใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ทันท่วงที่มีดังนี้

1. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน
2. ทักษะการใช้สื่อการเรียนการสอน

3. ทักษะการเร้าความสนใจ
4. ทักษะการใช้กระดานดำ
5. ทักษะการใช้คำถาม
6. ทักษะการใช้วาจา กิริยา ท่าทางเสริมบุคลิกภาพ
7. ทักษะการยกตัวอย่าง
8. ทักษะการเล่าเรื่อง
9. ทักษะการเสริมกำลังใจ
10. ทักษะการสรุปบทเรียน

ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน

ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง ทักษะที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมก่อนเริ่มสอนเนื้อหา เพื่อเป็นการเตรียมผู้เรียน ให้มีความคิดว่าจะเรียนเรื่องใด และสามารถนำเอาความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนที่ครูจะสอนได้

วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน

1. ใช้คำถามเพื่อเชื่อมประสบการณ์เดิมของผู้เรียนไปสู่ประสบการณ์ใหม่
2. ใช้สื่อการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับเนื้อหา
3. เล่าเรื่อง หรือนิทาน หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน
4. ร้องเพลง ที่เนื้อเพลงสัมพันธ์กับเรื่องที่จะเรียน
5. ใช้การสาธิตต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับบทเรียน
6. ทบทวนบทเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่
7. ตั้งปัญหาหรือเล่นเกมที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะเรียน

ทักษะการใช้สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ อย่างดี เพราะเป็นจุดรวมความสนใจ เป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนรู้ เข้าใจบทเรียนได้ถูกต้อง และช่วยให้การเรียนรู้คงทนยาวนานการใช้สื่อควรยึดหลักง่าย ๆ ดังนี้

1. เตรียมสื่อ สักรวบรวมและทดลองใช้ก่อน

2. เลือกสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน
3. มีขนาดที่พอเหมาะกับผู้เรียน สามารถมองเห็นได้ชัดเจน มีความปลอดภัย สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน
4. หาที่ตั้งวางให้เหมาะสม ควรใช้ไม้ชี้ ไม่ใช่มือชี้
5. เรียงลำดับการใช้สื่อให้ถูกต้อง
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ หรือศึกษาจากสื่อเหล่านั้นด้วยตนเอง
7. ใช้สื่อหรือแสดงสื่อต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่วไม่เคอะเขิน

ทักษะการเร้าความสนใจ

การเร้าความสนใจ หมายถึง การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนและติดตามกิจกรรมโดยตลอด นักเรียนระดับประถมศึกษาจะมีช่วงความสนใจสั้น ดังนั้นครูจึงต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ มาช่วยกระตุ้น เร้า และควบคุมความสนใจให้อยู่กับบทเรียนตลอดเวลา

การเร้าความสนใจ อาจทำได้โดย

1. ใช้ท่าทางประกอบ เช่น ใช้ท่าทางมือ แขน ขา ศีรษะ ประกอบการเล่า พูด ให้เห็นจริงจัง เคลื่อนไหวไปตามจังหวะที่เหมาะสม หรือทำท่าทางประกอบเพลง เลียนแบบ ท่าทางสัตว์ เป็นต้น
2. ใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ แปลกใหม่
3. ร้องเพลงที่เกี่ยวข้องประกอบการเรียนการสอน
4. เล่นเกมต่าง ๆ โดยอาจมีสื่อประกอบด้วย
5. เล่าเรื่อง นิทาน หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยใช้น้ำเสียง ท่าทาง สีหน้าที่มีชีวิตชีวาห้องเรื่อง
6. การสร้างสถานการณ์หรือแสดงบทบาทสมมุติ

ทักษะการใช้กระดานดำ

กระดานดำเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องใช้อยู่เสมอ ซึ่งใช้ได้ทุกขั้นตอนของการสอน อาจใช้เขียน ดิทรูปภาพ หรือวาดภาพ ตามแต่ต้องการ ซึ่งครูผู้สอนควรรู้จักใช้กระดานดำเพื่อทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

หลักในการเขียนกระดานดำ

1. ทำความสะอาดกระดานดำให้เรียบร้อยก่อนสอน และควรลงให้สะอาดหลังสอนเสร็จแล้ว และควรลบกระดานดำด้วยแปรง
2. การเขียนควรแบ่งกระดานดำเป็น 3-4 ส่วน แล้วเขียนทีละส่วนแล้วแต่เนื้อหา
3. การเขียนควรเขียนให้อ่านง่าย ชัดเจน เอียงตัวเข้าหากระดาน ไม่ขึ้นบังข้อความที่เขียนไว้แล้ว
4. ชิดเส้นใต้ข้อความสำคัญ และถ้าจะขึ้นเรื่องใหม่ ควรลบของเก่าก่อน
5. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้กระดานดำด้วย จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ภาคภูมิใจ
6. ผู้สอนควรพยายามฝึกการใช้ภาพการ์ตูน ลายเส้น บนกระดานดำให้มีประสิทธิภาพ เพราะจะช่วยให้การอธิบายของผู้สอนจะน่าสนใจขึ้น

ทักษะการใช้คำถาม

การใช้คำถามมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยเสริมสร้างความสามารถทางความคิดให้แก่ผู้เรียน ช่วยเร้าความสนใจ ช่วยให้เกิดการอภิปรายอย่างต่อเนื่อง ช่วยทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยในการสรุปบทเรียนและวัดผลการเรียนรู้ ผู้สอนจึงควรใช้คำถามอย่างมีประสิทธิภาพ

เทคนิคการใช้คำถาม มีดังนี้

1. ถามด้วยความมั่นใจ
2. ใช้คำพูดง่าย ๆ ไม่สับสนวุ่นวาย
3. ถามให้กลมกลืนไปกับกิจกรรมการเรียนรู้
4. เมื่อถามแล้วควรเว้นระยะให้คิดก่อนตอบอย่าเร่งรัดให้ตอบจนเกินไป
5. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสตอบหลาย ๆ คนต่อ 1 คำถาม
6. ใช้คำถามหลาย ๆ ประเภทสลับกันไป
7. พูดย่อคำถามก่อนเรียกให้ผู้เรียนตอบ เพื่อให้ทุกคนได้คิด
8. เน้นข้อความที่สำคัญให้ชัดเจน
9. หลีกเลี่ยงการถามซ้ำคำถามเดิมหลาย ๆ ครั้ง ถ้าผู้เรียนตอบคำถามไม่ได้

ครูผู้สอนควรเปลี่ยนคำพูดใหม่ หรืออธิบายเพิ่มเติม

10. ควรแนะนำให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาใช้ในการตอบคำถาม

11. หลีกเลี่ยงคำถามที่ตอบรับหรือปฏิเสธเพียงอย่างเดียว ถ้าจำเป็นต้องใช้ ให้ถามต่ออีก เช่น “ทำไมจึงคิดว่าเป็นเช่นนั้น”

12. ควรเสริมกำลังใจเมื่อผู้เรียนได้ตอบคำถามแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนพยายามคิดค้นหา คำตอบ และปรับปรุงคำตอบให้ดีขึ้นต่อไป

ทักษะการใช้วาจา กิริยา ท่าทางเสริมบุคลิกภาพ

การใช้วาจา กิริยา ท่าทางประกอบการสอนเพื่อเสริมบุคลิกภาพ อาจทำได้ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถ เช่น การโน้มตัว ฟังคำตอบ การเปลี่ยนท่ายืน การเดินช้า ๆ ขณะอธิบาย ไม่เดินหลังโกงหรืออาย แกว่งแขนตามสบาย ไม่เดินหรือยืนตัวแข็งทื่อ และไม่ควรเดินมากนักในขณะสอน

2. การใช้มือและแขนประกอบท่าทาง การสื่อความหมายด้วยมือและแขน เป็นการแสดงความหมาย ความรู้สึก หรืออารมณ์ได้หลายอย่าง เช่น ฟังพอใจ เชื่อเชียว ให้กำลังใจ ปลอบใจ ไม่พอใจ เห็นด้วย ชี้ไปที่เป้าหมาย ปฏิเสธ ฯลฯ การใช้มือและแขนประกอบท่าทางเป็นการช่วยให้ผู้น้อยลง การใช้มือและแขนประกอบท่าทาง เช่น กวักมือ โบกมือ ประบมือ เอามือป้องหู ผายมือ เป็นต้น

3. การแสดงออกด้วยสีหน้า สายตา เป็นการแสดงความหมาย ความรู้สึกและอารมณ์ได้อีกวิธีหนึ่ง เช่น ยิ้มพร้อมพยักหน้าแสดงการยอมรับ การส่ายหน้าปฏิเสธ การขมวดคิ้ว การกวาดสายตา การทำหน้าเฉย ๆ การจ้องตา ฯลฯ

4. การวางท่าทางและการทรงตัว ขณะอธิบายควรยืนกลางหน้าห้อง ตัวตรง เดินไปมาเล็กน้อยช้า ๆ ท่าทางสุภาพอ่อนโยนแต่กระฉับกระเฉงเอางานเอาการ แสดงท่าทางเต็มใจ และยินดีที่ได้สอน นักเรียน และควรแสดงอาการตามโอกาสที่เหมาะสม

5. การใช้น้ำเสียงแสดงให้เห็นความสุภาพอ่อนโยนแต่เข้มแข็ง ใช้น้ำเสียงให้เหมาะกับเหตุการณ์และบรรยากาศ ควรมีหางเสียงพอสมควร ไม่ลากเสียงยาวหรือห้วนจนเกินไป

ทักษะการยกตัวอย่าง

การยกตัวอย่าง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจแนวคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม มีความ

เข้าใจในหลักหรือกฎเกณฑ์อย่างชัดเจนขึ้น ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน เกิดความคิดต่อเนื่องและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. เริ่มจากตัวอย่างง่าย ๆ ไปหาตัวอย่างที่ยากขึ้น
4. คำหนึ่งถึงประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้เรียน โดยผู้สอนควรเชื่อมโยงจากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้
3. เป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคยจะเข้าใจง่าย
5. ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนโดยอาจให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเพิ่มเติมจากที่ได้ฟัง ถ้ายกตัวอย่างเพิ่มเติมได้ถูกต้อง แสดงว่าเกิดความเข้าใจ ถ้ายกตัวอย่างผิด ครูต้องรีบแก้ไขหรือปรับบทเรียนใหม่

ทักษะการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่อง เป็นการนำเอาเรื่องราว นิทาน หรือประสบการณ์มาเล่าให้ผู้ฟังเข้าใจ และได้รับประโยชน์ตามชนิดของเรื่องนั้น ๆ

เทคนิคการเล่าเรื่อง

1. เตรียมเรื่องที่จะเล่า เข้าใจเรื่องเป็นอย่างดี เรียงลำดับให้ถูกต้อง เตรียม

อุปกรณ์ การเล่า

2. ใช้ภาษาและน้ำเสียงให้เหมาะสมกับระดับของผู้ฟัง ไม่เล่าอ้อมค้อมวาววน มีน้ำเสียงหนักเบาตามตัวละครในเรื่อง
3. ใช้ท่าทางประกอบการเล่า เช่น มือ แขน ลำตัว ศีรษะ ผู้เล่าต้องแสดงท่าทางไปตามบท และ ความรู้สึกของตัวละคร
4. ใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อเรื่องและสนใจมากขึ้น
5. ควรให้ผู้ฟังได้ใช้ความคิดหรือจินตนาการ เช่น เล่าเรื่องค้างไว้ ให้ผู้ฟังแต่งต่อตามจินตนาการ หรือ อาจให้ร่วมกันอภิปรายหลังการฟังจบแล้ว

ทักษะการเสริมกำลังใจ

ทักษะการเสริมกำลังใจ หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูดหรือท่าทางเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ผู้สอนต้องการด้วยความเต็มใจ และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

การเสริมสร้างกำลังใจที่นิยมใช้มี 4 ประเภท คือ

1. การเสริมกำลังใจด้วยวาจา เช่น ชมว่า ดีมาก เก่งมาก เป็นความคิดที่ดี
2. การเสริมกำลังใจด้วยท่าทาง เช่น การพยักหน้า การยิ้ม การตั้งใจฟัง
3. การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัลหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ให้สิ่งของ ให้เครื่องหมายดีเด่น ดิฉประกาศผลงานหรือรายชื่อ
4. การเสริมกำลังใจด้วยการให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตน เช่น การบันทึกความก้าวหน้าของการทำงาน การเขียนเครื่องหมายแสดงความก้าวหน้าของการทำงานหรือทำงานสำเร็จ

หลักการเสริมกำลังใจ

1. เสริมกำลังใจให้ผู้เรียนทันทีที่แสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
2. เลือกใช้ประเภทการเสริมกำลังใจให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนและโอกาส และไม่ใช้ประเภทใดประเภทหนึ่งบ่อยเกินไป
3. พยายามหาโอกาสเสริมกำลังใจผู้เรียนให้ทั่วถึง
4. ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเสริมกำลังใจเพื่อนในชั้นบ้าง เช่น การปรบมือให้
5. ควรเสริมกำลังใจตรงตามพฤติกรรมที่ผู้เรียนได้แสดงออก อย่าเสริมเกินความเป็นจริง

ทักษะการสรุปบทเรียน

การสรุปบทเรียน หมายถึง การประมวลสาระสำคัญ ๆ ของบทเรียนที่ได้เรียนจบลง เพื่อให้ ผู้เรียนได้แนวคิดที่ถูกต้องในบทเรียนนั้น ๆ และเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ในบทเรียนต่อไป

วิธีการสรุปบทเรียน อาจสรุปโดยใช้วิธีต่อไปนี้

1. การอธิบายอย่างสั้น ๆ ชัดเจน
2. การร่วมกันสรุป
3. การใช้สื่อประกอบ
4. การสนทนาซักถาม
5. การสร้างสถานการณ์

6. การให้ปฏิบัติ
7. การให้จับบันทึก
8. การใช้เพลง
9. การใช้เกม

ทักษะการสอนทั้ง 9 ทักษะดังกล่าว จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกและใช้ทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวในการสอนแต่ละครั้งได้ตามความเหมาะสม ในการสอนแต่ละครั้งนั้นอาจจะนำทักษะต่าง ๆ ไปใช้หลายทักษะตั้งแต่ต้นจนจบ แต่จะใช้ทักษะใดทักษะหนึ่งมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระและ ผู้สอน ซึ่งโดยสรุปแล้วทุกทักษะก็จะเป็นลู่ทางที่นำไปสู่ความสำเร็จในการสอนทั้งสิ้น

ในการฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียนนี้ นักศึกษาจะต้องเขียนแผนการเรียนรู้กลุ่มสาระละ 1 แผน โดยให้เลือกเนื้อหาและระดับชั้นเอง แล้วนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับการฝึกแล้วนี้ไปใช้ในการสอนตามแผนการเรียนรู้ที่เขียน แล้วแต่นักศึกษาจะเขียนกิจกรรมในแผนการเรียนรู้ อย่างไม่ อย่างไร เมื่อเขียนแผนการเรียนรู้เสร็จแล้วให้ส่งอาจารย์เพื่อดูความเหมาะสม แล้วทำการฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียนและร่วมกันวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นอีกทีหนึ่ง

การประเมินผลการฝึกทักษะการสอน

หลังจากที่นักศึกษาฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียนแล้ว ถ้ามีการนำบันทึกภาพหรือเสียงไว้ให้นักศึกษาผู้ฝึกทักษะ ได้ดูภาพหรือฟังเสียงการฝึกทักษะการสอนของตนเองก่อน แล้วอาจารย์และเพื่อน นักศึกษาร่วมกันประเมินผลการฝึกทักษะการสอน โดยร่วมกันวิจารณ์ แสดงข้อคิดเห็นและอภิปรายทุกขั้นตอนของการฝึกทักษะการสอนของผู้ฝึกทักษะทีละคน โดยอาจทำแบบประเมินผลฝึกทักษะการสอนเพื่อความสะดวกในการประเมิน

ตัวอย่างแบบประเมินผลฝึกทักษะการสอน

ชื่อผู้ฝึก..... วิชา.....
 ชั้นเรื่อง.....
 ชื่อผู้สังเกตการสอน..... วันที่สังเกตการสอน

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการประเมินทางขวามือตามความเป็นจริง

- 5 หมายถึง ดีมาก
 4 หมายถึง ดี
 3 หมายถึง ปานกลาง
 2 หมายถึง ควรปรับปรุง
 1 หมายถึง ควรปรับปรุงอย่างมาก

ที่	คุณลักษณะที่ประเมิน	ระดับการประเมิน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
1	การนำเข้าสู่บทเรียนเลือกกิจกรรมได้กลมกลืนกับเนื้อหาสาระและน่าสนใจ						
2	ลักษณะของการนำเข้าสู่บทเรียน ช่วยให้จุดมุ่งหมายของการเรียนนั้นชัดเจนขึ้น						
3	มีวิธีการสร้างความสนใจของผู้เรียน เช่น การเคลื่อนไหว น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง						
4	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ						
5	กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความสนใจของผู้เรียน						
6	เลือกใช้วิธีการสอน และเทคนิคต่าง ๆ เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ผู้เรียน และเวลา						
7	มีทักษะการใช้กระดานดำประกอบการสอน						
8	ใช้ภาษา คำพูด อธิบายได้ชัดเจนและเหมาะสม						
9	ใช้คำถามได้เหมาะสม กะทัดรัด ชัดเจน ได้รับความคิดของผู้เรียน						
10	กระตุ้นให้ผู้เรียนตอบคำถามหรือร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ						
11	ยกตัวอย่างได้ชัดเจนเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน						
12	เสริมกำลังใจผู้เรียนอย่างมีหลักเกณฑ์และทั่วถึง						

ที่	คุณลักษณะที่ประเมิน	ระดับการประเมิน					หมายเหตุ
		5	4	3	2	1	
13	สื่อการเรียนรู้มีความชัดเจน และเหมาะสมกับเนื้อหาสาระและผู้เรียน						
14	ใช้สื่อการเรียนรู้ได้ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นลำดับขั้นตอน						
15	กิจกรรมสรุปบทเรียนสัมพันธ์กับเนื้อหา ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน						

การวิจารณ์

ในการวิจารณ์การฝึกทักษะการสอนนี้จะเน้นการวิจารณ์โดยใช้คำพูดไม่ก้าวร้าว หรือแสดงความไม่เป็นมิตร ผู้ที่จะทำการวิจารณ์จะต้องตระหนกอยู่เสมอ เพราะการวิจารณ์นี้มุ่งให้ผู้ถูกวิจารณ์มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ดังนั้นในการวิจารณ์ควรมีลักษณะของการวิจารณ์ที่ดี ซึ่งควรมีลักษณะดังนี้

1. สร้างบรรยากาศที่ดี ยกข้อดีของผู้ที่ถูกวิจารณ์มาพูดเป็นอันดับแรกก่อน เน้นคำพูดที่มีความหมายในทางดี
2. พยายามแสดงท่าทางที่เป็นมิตร เป็นกันเอง ยิ้มแย้มพูดและมองสบตา แสดงที่ท่าสบาย ๆ ในขณะที่ให้คำวิจารณ์อย่าทำหน้าบึ้ง เคร่งเครียด หรืออาจจริงใจ จะทำให้ผู้ถูกวิจารณ์หมดกำลังใจ เสียกำลังใจ และอาจไม่ยอมรับคำวิจารณ์นั้น ๆ
3. ไม่ควรโต้ตอบความรุนแรงด้วยความรุนแรง เพราะในบางโอกาสผู้ถูกวิจารณ์อาจจะไม่พอใจในคำวิจารณ์ถึงแม้จะเป็นความจริง โดยอาจแสดงกิริยาอาการให้เห็น ซึ่งผู้วิจารณ์ไม่ควรแสดงความแข็งกร้าวตอบกลับ
4. ผู้วิจารณ์ต้องพยายามทำใจเย็นตลอดเวลา ทำการสนทนานั้นให้เป็นการสนทนาที่มีเหตุผลและมุ่งผลในทางปฏิบัติให้มากที่สุด หรืออาจละความตึงเครียดด้วยการให้ข้อคิดที่เบา ๆ แผงด้วยมุขตลกบ้าง
5. พยายามเปิดโอกาสให้ผู้ถูกวิจารณ์ได้แสดงออกให้มากที่สุด อย่าพูดเสียคนเดียว ให้ผู้ถูกวิจารณ์ยอมรับคำวิจารณ์ของเรา ถ้าเขารู้ว่าอะไรเป็นอะไรแล้วเราก็ไม่ต้องพูดซ้ำอีก
6. สรุปการวิจารณ์สุดท้ายด้วยคำชมเสมอ เพื่อให้ผู้ถูกวิจารณ์สบายใจและมีกำลังใจ

ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

ประโยชน์ของการฝึกทักษะการสอน

1. ผู้สอนสามารถวางแผนในการสอน สามารถเลือกวิธีสอนที่จะใช้สอนและเลือกใช้ทักษะต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
2. ผู้สอนมีโอกาสฝึกทักษะการสอนและสมรรถภาพการสอน หรือวิธีการสอนเฉพาะอย่างในสถานการณ์ที่เหมือนของจริง
3. ช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้ทักษะการสอนต่าง ๆ จากประสบการณ์ของตนเอง แม้จะเป็นเพียงขั้นเล็ก ๆ และระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตาม ผลที่ได้ย่อมจะเป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น
4. การฝึกทักษะการสอน ช่วยให้ผู้สอนมีโอกาสได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นอีกทั้งยังได้มีโอกาสฝึกทักษะที่ตนเองขาดประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี และสามารถฝึกทักษะการสอนซ้ำได้ถ้ายังไม่เป็นที่พอใจ
5. ผู้สอนได้ฝึกทำสื่อ หรือจัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับบทเรียนที่จะสอน ได้อย่างเหมาะสม
6. ผู้สอนมีความกล้าในการแสดงออกและสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
7. ทำให้สามารถประเมินพฤติกรรมการสอน หรือประสิทธิภาพในการสอนของตนได้จากการฟังจากเทป ดูจากเทปบันทึกภาพ จากการวิจารณ์ของผู้สังเกตการสอน หรือ อาจารย์นิเทศก์ และสามารถนำคำติชม วิพากษ์วิจารณ์ไปเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงแก้ไขในการสอนต่อไป
8. ฝึกให้ผู้สอนเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับคำวิจารณ์ของผู้อื่น ซึ่งเป็นพื้นฐานและจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการพัฒนาตนเอง
9. การฝึกทักษะการสอนเป็นการฝึกที่ทำให้ผู้ฝึกมีความรู้สึกที่ดี ปลอดภัย ให้โอกาสทดลอง แก้ไข ไม่ต้องวิตกกังวลกับปัญหาอื่น ๆ
10. เป็นการช่วยให้ผู้ฝึกใช้เทคนิคการสอนในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เพราะผู้ฝึกได้มีโอกาสดูปฏิบัติการจากผู้เรียนได้โดยตรง ซึ่งจะทำให้ผู้ฝึกต้องปรับพฤติกรรมการสอนของตน และเรียนรู้วิธีการสอนของตนได้กว้างขวางขึ้น
11. ผู้ฝึกได้ฝึกการออกเสียงคำให้ถูกต้องตามอักขรวิธี เช่น คำที่มีตัว ร เป็นพยัญชนะต้น คำควบกล้ำ

12. การฝึกทักษะการสอน เป็นการลดความยุ่งยากในการจัดให้มีการฝึกปฏิบัติการสอนทั้งด้านเวลา สถานที่ และผู้เรียน ซึ่งจัดง่ายกว่าการฝึกในชั้นเรียนจริง จะช่วยให้สามารถฝึกได้หลายครั้ง

13. ผู้ฝึกใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการสอนในโอกาสต่อ ๆ ไป

14. ผู้ฝึกทักษะการสอนได้มีโอกาสฝึกทักษะการสอนอย่างทั่วถึงทุกคน เพราะใช้เวลา น้อย ไม่เกิดการเบื่อหน่าย

การฝึกทักษะการสอนหน้าชั้นเรียน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักศึกษาที่จะไปเป็นครูมาก เพราะการสอนเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ควรฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ เนื่องจากในการสอนนั้น ครูผู้สอนจำเป็นจะต้องใช้เทคนิควิธีสอนหลายอย่าง มีทักษะต่าง ๆ มีความรู้ในเนื้อหาสาระแม่นยำ ต้องเผชิญกับปัญหาเฉพาะหน้ามากมาย และต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ สอนด้วยความมั่นใจ และเกิดความ รักและศรัทธาในอาชีพครู